

List do redakcji

W kwartalniku „Nauka” nr 1, 2004 roku wydawanym przez Biuro Informacji Naukowej i Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, zamieszczono m.in. artykuł zatytułowany *Nie twórzmy „marcowych profesorów”* poświęcony projektowi ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, skierowanemu do Sejmu przez Prezydenta RP. W artykule tym, autorstwa prof. prof. O. Achmatowicza i J. Tazbira czytamy m.in. (...) **Przedstawiciele Centralnej Komisji dość późno zostali poproszeni o wypowiedź na temat tej ustawy. Od samego początku stanęli zdecydowanie i konsekwentnie na stanowisku, iż jedyną drogą awansu akademickiego uprawniającą do zajmowania stanowiska profesora winna być obowiązująca dotychczas w Polsce habilitacja. Twórcy nowej ustawy przeciwstawili jej pogląd, iż na stanowisko profesora nadzwyczajnego bądź kontraktowego może być zaangażowana osoba ze stopniem doktora, jeśli dana uczelnia uzna jej dorobek za wybitne osiągnięcia naukowe. Dotąd traktowano taką możliwość jako wyjątkową i wymagającą każdorazowo uzyskania pozytywnej opinii Centralnej Komisji.** (...). Wytłuszczenie (moje – J. W.) wyróżnia fragmenty tekstu, do których zmuszony jestem odnieść się w tym liście.

Kierując się troską o rzetelność informacji ogłaszanej na łamach renomowanego wydawnictwa PAN pn. „Nauka”, a także działając w poczuciu obowiązku prezentowania stanowiska Zespołu Prezydenta, pragnę poinformować, że zgodnie z aktualnym stanem prawnym wynikającym z treści art. 33 ust. 2 obowiązującej ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki, (...) *Centralna Komisja opiniuje projekty aktów normatywnych dotyczących spraw zwią-*

zanych z nadawaniem stopni doktora i doktora habilitowanego oraz tytułu profesora, a także wyraża opinie w sprawie zatrudnienia w szkole wyższej na stanowisku profesora nadzwyczajnego osób nieposiadających stopnia doktora habilitowanego (...). Oznacza to, że wbrew stwierdzeniom zawartym w artykule prof. prof. O. Achmatowicza i J. Tazbira (patrz: wytłuszczenie drugie cytowanego fragmentu w pierwszym akapicie niniejszego listu) Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów aktualnie ma ustawowe prawo jedynie **do wyrażania opinii – a nie ma wymogu pozytywnej opinii CK**, – w sprawie zatrudnienia w szkole wyższej na stanowisku profesora nadzwyczajnego osób nieposiadających stopnia doktora habilitowanego. Prezydencki projekt ustawy nie zmienia zatem w żadnym stopniu aktualnych uprawnień CK. Projekt ten nie stanowi też odejścia w postępowaniu awansowym na stanowiska profesorskie od wymagań habilitacyjnych, co potwierdza, określająca normę wymagań awansowych, treść jego art. 105 ust. 2 w brzmieniu: *Na stanowisku profesora nadzwyczajnego może być zatrudniona osoba posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego.*

Aktualnie obowiązująca ustawa o szkolnictwie wyższym w art. 81 dopuszcza w pewnych przypadkach możliwość zatrudniania w uczelni doktorów na stanowisku profesora nadzwyczajnego na podstawie umowy o pracę. Odpowiednikiem tego artykułu z obecnej ustawy, a nie zupełnie nową możliwością, jest treść art. 146 ust. 1, 2 i 4 projektu prezydenckiego w brzmieniu: *1. Na stanowisku profesora nadzwyczajnego lub profesora wizytującego może być zatrudniona osoba nie spełniająca wymagań określonych odpowiednio w art. 105 ust. 2 i 3, jeżeli posiada stopień naukowy*

doktora oraz wybitne i twórcze osiągnięcia w pracy zawodowej lub artystycznej, potwierdzone w trybie określonym w statucie.

2. Warunkiem zatrudnienia osoby, o której mowa w ust. 1, na stanowisku profesora nadzwyczajnego w uczelni akademickiej jest uzyskanie opinii Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów.

4. Zatrudnienie na stanowisku profesora nadzwyczajnego osoby, o której mowa w ust. 1, może nastąpić wyłącznie na podstawie umowy o pracę.

Ważną przesłanką na rzecz wprowadzenia tych zapisów stał się, związany z wejściem Polski do Unii Europejskiej, wymóg stworzenia możliwości dostępu do stanowiska profesorskiego dla osób ze stopniem doktora będących obywatelami Unii, od których nie możemy wymagać habilitacji. Obecnie obowiązująca ustawa o szkolnictwie wyższym w art. 84 ust. 2 przewiduje generalną możliwość odstąpienia od wymagań kwalifikacyjnych przy zatrudnianiu cudzoziemców. Uwzględniając, że polscy obywatele nie mogą być dyskryminowani w tym kontekście, Zespół Prezydenta zaproponował w projekcie ustawy wprowadzenie w odniesieniu do stanowiska profesora nadzwyczajnego wymogu posiadania stopnia doktora w przypadkach szczególnych, pozostawiając habilitację jako wymóg ogólny, mający status zasady, od której mogą zachodzić jedynie pewne wyjątki.

W świetle tych faktów zmuszony jestem do stwierdzenia, że zarówno sam tytuł artykułu prof. prof. O. Achmatowicza i J. Tazbira, jak i wiele stwierdzeń w nim zawartych oparto na założeniu, które wymaga sprostowania.

Jednocześnie informuję Pana Redaktora, że Centralna Komisja otrzymywała, podobnie jak liczne inne instytucje i organizacje, powiadomienie o udostępnieniu na stronie internetowej Fundacji Rektorów Polskich wszystkich kolejnych (trzech) wersji projektu ustawy, poczynając od projektu wstępnego z maja 2003 roku. W piśmie z dnia 30 maja 2003 r. skierowanym przez Przewodniczącego Zespołu Pre-

zydenta do Przewodniczącego Centralnej Komisji prof. dr hab. J. Tazbira czytamy m.in. (...) *W imieniu Zespołu przekazuję zatem Panu Przewodniczącemu projekt ustawy wraz z informacją syntetyczną o pracach Zespołu i jej treści. Będziemy wdzięczni za opinie i uwagi, zwłaszcza w sprawach należących do obszaru zainteresowań Komisji (...).* Oznacza to, że także pierwsze zaznaczone wytłuszczeniem stwierdzenie fragmentu artykułu autorstwa prof. prof. O. Achmatowicza i J. Tazbira, przytoczonego w pierwszym akapicie niniejszego listu, nie znajduje potwierdzenia w faktach.

Nawiązując do opublikowania w tym samym numerze kwartalnika „Nauka” stanowiska Rady Wydziału Prawa i Administracji UW dotyczącego projektu Ustawy o szkolnictwie wyższym z dnia 31.10.2003 r., które jak zaznaczono w tytule odnosi się do od dawna nieaktualnej wersji projektu ustawy z października 2003 r., pragnę poinformować, że Zespół Prezydenta opracował i udostępnił kolejne istotnie zmienione wersje projektu. Kierując się intencją przekazywania czytelnikom Kwartalnika informacji aktualnych, mam przyjemność przekazać Panu Profesorowi kilka opinii o Prezydenckim projekcie ustawy w wersji przekazanej Sejmowi RP, przedstawionych w maju 2004 r. (a więc w pełni aktualnych) przez organizacje reprezentatywne w skali krajowej:

- Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich,
- Stowarzyszenie Rektorów i Założycieli Uczelni Niepaństwowych, Konsorcjum Uczelni Niepaństwowych,
- Parlament Studentów RP.

Jestem przekonany, że redakcja Kwartalnika „Nauka”, kierując się zasadami rzetelności, obiektywizmu i bezstronności w wypełnianiu swej misji, zechce ogłosić w kolejnym numerze pisma treść tego listu wraz z załączonymi opiniami.

Warszawa, dnia 27 maja 2004 r.